

'Gereformeerd 2.0'

Op allerlei gebied vliegt je de term '2.0' om de oren. Je kunt lezen over 'sollicitatiebrief 2.0.' Ik lees over de 'Bijbelcursus 2.0' en over 'Gereformeerd onderwijs 2.0'. Waar komt de term vandaan? Ik houd het er op dat de term '2.0' (en dan vervolgens ook 3.0) afkomstig is uit de wereld van het internet. Vroeger kon je op internet vooral informatie downloaden. De oudere eenvoudige techniek was Web 1.0. De nieuwere versie, Web 2.0., biedt meer mogelijkheden voor interactief internet. De term '2.0' slaat dus op een nieuwe versie van iets.

In een column in het Nederlands Dagblad van zaterdag 9 april jl. lanceert prof. dr. Ad de Bruijne de term 'Gereformeerd 2.0.' Hij stelt vast dat er twee soorten gereformeerd zijn die moeilijk samen door één deur kunnen. De eerste soort – dus zeg maar 'gereformeerd 1.0' – beschouwt 'gereformeerd' als een vastgelegde identiteit. Vooral de 16e en de 17e eeuwse belijdenisgeschriften definiëren deze. 'Vanuit die basis denk je', schrijft de professor uit Kampen. 'Meningen van anderen leg je langs die meetlat'. 'Wat afwijkt, tolereer je niet'. Prof. De Bruijne heeft deze manier van gereformeerd zijn aangetroffen toen hij onlangs in Amerika verbleef. Het kwam hem bekend voor. Want hij 'herkende zijn eigen gereformeerd vrijgemaakte kerken van vroeger'.

Maar dan die andere, die nieuwe categorie gereformeerden, dus 'gereformeerd 2.0.' Prof de Bruijne schrijft openlijk dat hij zich bij hen meer thuis voelt. 'Gereformeerd 2.0' benadert 'gereformeerd' als 'een verhaal dat nog niet afgelopen is'. 'Wij weten niet wat er nog komt, en de ontknoping is nog onbekend'. U begrijpt, het is niet de bedoeling hier de hele column weer te geven. Maar het geheel laat zien dat prof. De Bruijne een ingrijpende ontwikkeling signaleert. Zie maar de volgende citaten: 'Momenteel beleven wij in Nederland een bijzondere toenadering tussen verschillende gereformeerde – en zelfs wat minder gereformeerde - kerkgemeenschappen. Die lijkt misschien mogelijk doordat we de kerkmuren minder hoog optrekken en de christelijke liefde benadrukken. Maar ik denk dat er ook iets anders achter zit: een verschuiving naar een andere manier van gereformeerd zijn'. Over de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK) schrijft De Bruijne: 'Zij bewogen zich al in de jaren 60 in de richting van deze manier van gereformeerd-zijn. Toen leidde dat nog tot een fel conflict, omdat de vrijgemaakten nog van de eerste soort waren'.

Uit de manier waarop prof. De Bruijne over de jaren 60 schrijft blijkt dat hij het handelen van de kerkelijke vergaderingen van de GKV in die tijd afwijst. En, zegt hij: 'Volgens mij zijn de nederlands gereformeerden sindsdien niet echt veranderd'. Nee, de andere gereformeerden zijn in hun richting gaan bewegen. Veel gereformeerden ervaren nu 'de suggestie uit die Open Brief als eigenlijk behoorlijk ter zake'. 'Massieve zekerheden maken plaats voor het besef dat veel geloofsinzichten beperkt en voorlopig blijven. Geluiden uit andere tradities zijn meer dan welkom'. Prof. De Bruijne trekt uit zijn observatie de conclusie dat 'wij' (hij zal bedoelen de GKV) op weg zijn naar die tweede manier van gereformeerd zijn. Gereformeerd 2.0. dus. De observatie van prof. De Bruijne is mijns inziens even juist als aangrijpend. De GKV is niet meer het gereformeerde kerkverband dat het geweest is. Veel verontruste GKV-ers hebben dat al ver voor hem vastgesteld. De wacht wordt niet meer betrokken bij de gereformeerde belijdenisgeschriften. Door de kerkgeschiedenis van de jaren 60 van de vorige eeuw, waar door Gods bewarende hand de Gereformeerde Kerken bewaard zijn bij de Schriftuurlijke belijdenis, wordt een streep gezet. Inderdaad de belijdenisgeschriften zijn niet meer het uitgangspunt bij het (theologisch) denken. Het is bijzonder dat een invloedrijk docent aan de TUK dit zo publiek erkent en onder woorden brengt.

Aan het slot van zijn column stelt prof. De Bruijne de vraag: 'Vind ik dat erg?' (het op weg zijn naar Gereformeerd 2.0). Het antwoord luidt: 'Nee dus'. Waar het hem om gaat is dat men deze verschuiving niet naïef alleen maar moet laten gebeuren, maar dat men het zich meer bewust moet worden.

Helder erkennen en je bewust worden dat het kerkverband van de GKV fundamenteel van koers veranderd is, dat is inderdaad winst. Het is niet minder schokkend. Hoeveel GKV-ers zien nog de ernst van deze ontwikkeling? Prof. De Bruijne schrijft daar in één zin ook iets over. Hij zegt: 'Ook wie zich hierover zorgen maken, tolereren het wel'. Helaas moeten we zeggen dat ook deze waarneming juist lijkt te zijn. Het lijkt erop dat de verontrusting bezig is weg te ebben. Sommige vanouds gereformeerde broeders en zusters in de GKV zijn nog wel bezorgd, maar inderdaad, men komt niet meer in het geweer. Geve de HERE door zijn Geest dat, misschien mede door dit soort openlijke erkenningen, er nog ogen open gaan. Ja want de grote vraag die bij het lezen van de column van prof. De Bruijne boven komt is deze: Hoe zit dat met 'Gereformeerd 2.0'? Kijk, bij een andere versie van een internettechniek verandert er niets principieels. Maar de verschuiving van Gereformeerd 1.0 naar Gereformeerd 2.0 is wél principieel. Je kan toch niet de Schriftuurlijke belijdenisgeschriften ter discussie stellen en tegelijk zeggen dat je gereformeerd blijft!

E. Heres